

пільг, наприклад, податкові кредити [4]. В Україні ж аналогом корпоративного податку є податок на прибуток підприємств, який стягується з прибутку організації. Існують різноманітні розміри ставок, але базова ставка податку становить 18 % [7-10].

Взагалі на місцевому рівні корпоративний податок є не дуже ефективним, частіше запроваджується податок з продажів або збори за певні види діяльності. Вони, зазвичай, встановлюються у відсотках від роздрібної ціни продажу, їхня ставка може становити до 11 %. Кожен штат розробляє власні правила оподаткування продажів та встановлює свою податкову ставку [5-10]. В Україні схожим є податок на додану вартість зі ставками 1, 7, 20 % (залежно від бази оподаткування), якого не існує в США.

Дослідження податкової системи США дало змогу визначити особливості, які можна врахувати при реформуванні податкової системи України. Одним із напрямів вдосконалення діючої системи оподаткування може бути зміна податку на доходи фізичних осіб з урахуванням стану сім'ї та введенням прогресивної ставки залежно від сумарного доходу, що допоможе збалансувати перерозподіл податкового тягаря серед населення. Також доцільним є здійснення реформи в оподаткуванні підприємців за рахунок запровадження спеціальної податкової пільги та введення прогресивної ставки податку на прибуток. Для стимулювання бізнесу варто запровадити спеціальні податкові пільги та ввести прогресивну ставку податку на прибуток. Навіть при врахуванні цих аспектів зарубіжного досвіду податкова система України може досягти певних результатів.

Список використаних джерел: 1. Про затвердження Програми діяльності Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 червня 2020 р. № 471. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/471-2020-%D0%BF#Text>. 2. Які покращення податкової системи закладено у програму Уряду 2.0? URL: <https://news.dtk.ua/taxation/common/63086>. 3. Paying Taxes 2020. PricewaterhouseCoopers: вебсайт. URL: https://www.pwc.com/gx/en/services/tax/publications/paying-taxes-2020/overall-ranking-and-data-tables.html?WT.mc_id=CT13-PL1300-DM2-TR2-LS1-ND30-TTA4-CN_payingtaxes-2019-ranking-data-table-button. 4. Доходи держбюджету України. *Мінфін*: вебсайт. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/income/>. 5. Податки та податкова система США. *MIGRANT.BIZ.UA*: веб-сайт. URL: <https://migrant.biz.ua/ssha/finansy-ssha/podatky-v-ssha.html>. 6. Податкова система США. *Finance Business Service*: вебсайт. URL: <https://fbs-tax.com/uk/tax-planning/usa/us-tax-system/>. 7. Податковий кодекс України: Кодекс від 02.12.2010 №2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. 8. Саєнко С. Г., Саєнко О. Р., Баранова М. О. Оцінка системи оподаткування США: основні принципи, характерні риси та сутнісні аспекти для модернізації податкової системи України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2014. № 24. С. 85–90. 9. Світовий досвід оподаткування: США. *Державна податкова служба України*: вебсайт. URL: <https://tax.gov.ua/arhiv/modernizatsiya-dps-ukraini/arkchiv/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid/usa/>. 10. Сходінками американського досвіду. *Вісник. Офіційно про податки*: вебсайт. URL: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/1561>. 11. Акименко О. Пономаренко В. Економічна інтеграція країн та її вплив на гармонізацію системи обліку та фінансової звітності: досвід Ізраїлю. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2021. № 2(26). С. 43-50.

УДК 336.22

О. І. Волот, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

П. В. Нагорний, здобувач вищої освіти

Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

ОСОБЛИВОСТІ СПЛАТИ ЕКОЛОГІЧНОГО ПОДАТКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Ключові слова: екологічний податок, екологічне оподаткування, об'єкт оподаткування, ставка екологічного податку, збільшення екологічного податку, облік екологічного податку.

Особливої актуальності останнім часом набуло екологічне питання. Шкідливі викиди в атмосферу, забруднення та руйнування водних ресурсів, винищення біосферного різноманіття – усе це сучасні реалії, які несуть загрозу людству. Отже, більшість держав намагаються обмежити негативний вплив промислових підприємств на природу шляхом використання різних регулятивно-стимулюючих інструментів. Одним із таких інструментів є екологічне оподаткування.

Особливості екологічного оподаткування в Україні досліджували такі вчені: О. П. Рогачевський, Ю. С. Панчева, Є. І. Масленников, М. С. Мартишко, Я. В. Самусевич, А. С. Воронцова, А. В. Руденко, О. Б. Бондар, Л. П. Комариця, О. І. Малишкін, С. Ф. Голов, Є. В. Мних та інші. Проте податкове законодавство змінюється, і тому питання дослідження бухгалтерського обліку екологічного податку на підприємстві залишається актуальним.

Екологічний податок – це податок, об'єктом оподаткування якого є шкідливі викиди та відходи в навколишнє середовище. Відповідно до податкового законодавства (п. 240.1 ПКУ) [1] екологічний податок необхідно сплачувати підприємствам, які здійснюють:

- забруднення шкідливими викидами атмосферного повітря;
- забруднення водних об'єктів шляхом скиду окремих речовин;
- розміщення відходів;
- утворення радіоактивних відходів.

Платниками податку можуть виступати суб'єкти господарювання будь-якої форми власності. Від екологічного податку звільнені [2]:

- фізичні особи;
- підприємства, що використовують розміщені відходи як вторинну сировину (п. 240.5 ПКУ);
- підприємства, що здійснюють викиди вуглекислого газу не більше ніж 500 тонн за календарний рік (п. 240.7 ПКУ);
- підприємства, що здійснюють тимчасове розміщення відходів, а потім передають на утилізацію.

Ставки екологічного податку встановлені у ст. 243-248 ПКУ та залежать від фактичних обсягів і виду забруднюючої речовини. Наприклад, нині ставка вуглецевого податку (за викиди CO₂) сягає 10 грн/тонну. Ставки екологічних податків в Україні є чи не найнижчими у світі. Тому в Українських реаліях екологічне оподаткування не здатне виконувати ані фіскальну, ані регулятивну функції [3]. Для вирішення цієї проблеми розробляється законопроект № 5600, який передбачає підвищення окремих ставок екологічного податку: у 1,6 раза за забруднення водних ресурсів (в перспективі у 8 разів до 2029 р.), до 30 грн/тонна вуглецевий податок тощо. Таке підвищення дозволить отримати додаткові джерела бюджетних коштів, і в той же час обмежити викиди шкідливих речовин українськими підприємцями [4].

Звітним періодом для екологічного оподаткування є календарний квартал. Декларація подається протягом 40 календарних днів після закінчення кварталу, податок слід сплачувати за 10 календарних днів після подання декларації [2].

Екологічний податок за викиди CO₂ сплачується за окремим кодом бюджетної класифікації. Згідно з наказом Міністерства фінансів від 14.01.2011 р., визначено наступні коди бюджетної класифікації [2]:

- 19011000 – за CO₂;
- 19010100 – за інші викиди в атмосферу.

Сплата податку за викиди CO₂ на загальний рахунок екологічного податку ДПС не зараховується, тож за таких умов буде нараховано штраф.

Бухгалтерський облік екологічного податку є стандартним як і для всіх обов'язкових платежів у бюджет [3]. Обліковуються екологічні податки на рахунку 64 «Розрахунки за податками та платежами». Використовується субрахунок 641 «Розрахунки за податками». Відображаються витрати на оплату податку на рахунку 92 «Адміністративні витрати».

Таким чином, екологічний податок – необхідний для сплати до бюджету платіж всім промисловим підприємствам, що чинять шкідливий вплив навколишній екологічній ситуації. Бухгалтерський облік екологічного податку є стандартним для обліку податків. Розміри ставок екологічного податку нині не дозволяють йому виконувати фіскальну та регулятивну функції, тож наразі триває модернізація законодавства в частині екологічного оподаткування.

Список використаних джерел: 1. Податковий Кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-14, № 15-16, № 17. URL: <https://tax.gov.ua/diyalnist/zakonodavstvo-pro-diyalnis/kodeksi/63224.html>. 2. Екологічний податок 2020. URL: <https://www.golovbukh.ua/article/7127-ekologichniy-podatok-2019>. 3. Nikola S. O., Gusev A. A. Ecological taxation as an instrument of state influence on the economy of

nature management. *State and regions. Series: Economics and Entrepreneurship*. 2020. № 4 (115). Pp. 108-111.
4. В Україні можуть в разі підняти податок на викиди вуглецю та скиди у воду. *Financial Club*. URL: <https://finclub.net/ua/news/minfin-proponuie-v-razy-pidniaty-ekolohichniy-podatok.html>.

УДК 336.226.11

Ю. М. Перетяцько, канд. екон. наук, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Національний університет “Чернігівська політехніка”, м. Чернігів, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ПОДАТКОМ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Ключові слова: *податок, податкова знижка, податок на доходи фізичних осіб.*

Податковим кодексом України визначено, що фізичні особи, які сплачують податок на доходи фізичних осіб, мають право на податкову знижку.

Податкова знижка – це сума коштів, на яку зменшується оподаткований дохід платника податку на доходи фізичних осіб за наслідками податкового періоду (року).

Перелік витрат, які можна включити до податкової знижки, визначає п. 3 ст. 166 Податкового кодексу України:

– частину суми процентів, сплачених таким платником податку за користування іпотечним житловим кредитом;

– суму коштів або вартість майна, перерахованих (переданих) платником податку у вигляді пожертвувань або благодійних внесків неприбутковим організаціям;

– суму коштів, сплачених платником податку на користь вітчизняних закладів дошкільної, позашкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної) та вищої освіти для компенсації вартості здобуття відповідної освіти такого платника податку та/або члена його сім’ї першого ступеня споріднення;

– суму коштів, сплачених платником податку на користь закладів охорони здоров’я для компенсації вартості платних послуг з лікування такого платника податку або члена його сім’ї першого ступеня споріднення, у тому числі для придбання ліків (донорських компонентів, протезно-ортопедичних пристосувань, виробів медичного призначення для індивідуального користування осіб з інвалідністю), а також суму коштів, сплачених платником податку, визнаного в установленому порядку особою з інвалідністю, на користь протезно-ортопедичних підприємств, реабілітаційних установ для компенсації вартості платних послуг з реабілітації, технічних та інших засобів реабілітації, наданих такому платнику податку або його дитині з інвалідністю у розмірах, що не перекриваються виплатами з фондів загальнообов’язкового державного соціального медичного страхування (крім випадків, які наведені в пп. 4 п. 3 ст. 166);

– суму витрат платника податку на сплату страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) та пенсійних внесків, сплачених платником податку страховику-резиденту, недержавному пенсійному фонду, банківській установі за договорами довгострокового страхування життя, недержавного пенсійного забезпечення, за пенсійним контрактом з недержавним пенсійним фондом, а також внесків на банківський пенсійний депозитний рахунок, на пенсійні вклади та рахунки учасників фондів банківського управління як такого платника податку, так і членів його сім’ї першого ступеня споріднення, які не перевищують (у розрахунку за кожний з повних чи неповних місяців звітного податкового року, протягом яких діяв договір страхування):

– суму витрат платника податку на: оплату допоміжних репродуктивних технологій згідно з умовами, встановленими законодавством, але не більше ніж сума, що дорівнює третині доходу у вигляді заробітної плати за звітний податковий рік; оплату вартості державних послуг, пов’язаних з усиновленням дитини, включаючи сплату державного мита;

– суму коштів, сплачених платником податку у зв’язку із переобладнанням транспортного засобу, що належить платникові податку, з використанням у вигляді палива моторного сумішевого, біоетанолу, біодизелю, стиснутого або скрапленого газу, інших видів біопалива;

– суми витрат платника податку на сплату видатків на будівництво (придбання) доступного житла, визначеного законом, у тому числі на погашення пільгового іпотечного житлового кредиту, наданого на такі цілі, та процентів за ним.